

Versiune anonimată

Traducere

C-501/23 – 1

Cauza C-501/23

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

7 august 2023

Instanța de trimitere:

Bundesgerichtshof (Germania)

Data deciziei de trimitere:

29 iunie 2023

Debitor și recurent:

DL

Creditor și pârât:

Land Berlin

**BUNDESGERICHTSHOF (CURTEA FEDERALĂ DE JUSTIȚIE,
GERMANIA)**

ORDONANȚĂ

[*omissis*]

din

29 iunie 2023

în procedura privind deschiderea procedurii de insolvență

împotriva DL, [*omissis*] Berlin,

debitor și recurent,

[*omissis*]

cu participarea:

Land Berlin (Landul Berlin), reprezentat de Finanzamt Wilmersdorf (Administrația Fiscală Wilmersdorf), [*omissis*] Berlin,

creditor și pârât,

Camera a IX-a civilă a Bundesgerichtshof [*omissis*],

la 29 iunie 2023,

a decis:

- I. Suspendă procedura.
- II. Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 primul paragraf litera (b) și al treilea paragraf TFUE, următoarele întrebări:
 - 1) Articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf prima teză coroborat cu articolul 2 punctul 10 din Regulamentul (UE) 2015/848 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2015 privind procedurile de insolvență (denumit în continuare „Regulamentul 2015/848”) trebuie interpretat în sensul că locul în care o persoană fizică își exercită activitatea independentă sau activitatea profesională este considerat sediu și în cazul în care activitatea exercitată nu presupune mijloace umane și active?
 - 2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare: articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848 trebuie interpretat în sensul că, în situația în care o persoană fizică care exercită o activitate independentă sau o activitate profesională nu deține un sediu în sensul articolului 2 punctul 10 din Regulamentul 2015/848, se prezumă, până la proba contrară, că centrul intereselor sale principale este locul în care se exercită activitatea independentă sau activitatea profesională?
 - 3) În cazul unui răspuns negativ la a doua întrebare: articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul 2015/848 trebuie interpretat în sensul că, în cazul exercitării unei activități independente sau a unei activități profesionale de către o persoană fizică care nu deține un sediu în sensul articolului 2 punctul 10 din Regulamentul 2015/848, se prezumă, până la proba contrară, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848, că centrul intereselor sale principale este locul unde se află reședința sa obișnuită?

Motive:

I.

- 1 La 18 august 2020, participantul a solicitat deschiderea procedurii de insolvență împotriva debitorului. La momentul prezentării cererii, debitorul avea domiciliul la Berlin, Monaco, Los Angeles și pe insula franceză Saint-Barthélemy din Caraibe. El a fost președintele consiliului de supraveghere al Landbell AG, o societate pe acțiuni de drept german cu sediul în Mainz. Activele sale au constat în banii din conturile din Monaco, precum și în participații la societăți de drept monegasc, care dețineau conturi de valută, conturi de titluri de valoare și participații la societăți comerciale în Germania.
- 2 Prin ordonanța din 27 iulie 2021, Amtsgericht (tribunalul districtual) sesizat a respins cererea ca inadmisibilă, constatând că nu este competent teritorial. În urma apelului formulat de creditor, Landgericht (tribunalul regional) a anulat această ordonanță la 29 iunie 2022 și a trimis cauza la Amtsgericht pentru rejudecare. A considerat că centrul intereselor principale ale debitorului se află în locul în care debitorul își desfășoară activitatea independentă de președinte al consiliului de supraveghere. Debitorul are îndoieli în privința competenței internaționale a instanțelor germane. Prin recursul autorizat de Landgericht, acesta solicită anularea ordonanței atacate și respingerea apelului formulat de creditor.

II.

- 3 Înainte de judecarea recursului este necesar să se suspende procedura și să se adreseze Curții de Justiție a Uniunii Europene întrebările formulate în dispozitivul ordonanței [articolul 267 primul paragraf litera (b) și al treilea paragraf TFUE].
- 4 1. Competența internațională a instanțelor germane trebuie apreciată în lumina articolului 3 alineatul (1) din Regulamentul 2015/848. În cazul în care există elemente de extraneitate, dispoziția se aplică indiferent dacă este vizat un stat membru sau un stat terț [a se vedea Bundesgerichtshof (Curtea Federală de Justiție, denumită în continuare „BGH”), ordonanța din 8 decembrie 2022 – IX ZB 72/19, WM 2023, 278, punctele 19 și 20; a se vedea Hotărârea din 16 ianuarie 2014, C-328/12 ECLI:EU:C:2014:6, punctele 17 și urm. și 29). Potrivit articolului 3 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul 2015/848, competența de a deschide procedura de insolvență revine instanțelor din acel stat membru pe teritoriul căruia se află centrul intereselor principale ale debitorului. Centrul intereselor principale este locul în care debitorul își administrează în mod obișnuit interesele și care este verificabil de către terți. În cazul unei persoane fizice care exercită o activitate independentă sau o activitate profesională, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848, se presupune că centrul intereselor principale este locul principal de desfășurare a

activității, în absența unor probe care ar dovedi contrariul. Conform articolului 3 alineatul (1) al patrulea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848, în cazul oricărei alte persoane fizice, centrul intereselor principale se presupune a fi locul în care persoana fizică își are reședința obișnuită, în absența unor probe care ar dovedi contrariul.

- 5 2. Landgericht a considerat că debitorul exercita la momentul relevant al prezentării cererii o activitate independentă sau o activitate profesională în înțelesul articolului 3 alineatul (1) [al treilea] paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848. Instanța își întemeiază considerațiile de mai jos pe această prezumție. Noțiunea de activitate independentă sau activitate profesională se interpretează autonom în dreptul Uniunii. O activitate independentă se caracterizează prin faptul că persoana în cauză își desfășoară activitățile în numele său, pe cont propriu și pe proprie răspundere și suportă riscul economic legat de desfășurarea acestor activități. Ea acționează pe cont propriu și pe proprie răspundere, își organizează în mod liber modalitățile de desfășurare a muncii și percepe ea însăși retribuțiile care constituie veniturile sale (a se vedea Hotărârea Curții din 13 iunie 2019 – C-420/18, ECLI:EU:C:2019:490, punctul 39). Potrivit situației de fapt și de drept actuale, aceste condiții sunt îndeplinite. Debitorul a fost președintele consiliului de supraveghere al unei societăți pe acțiuni de drept german. Potrivit dreptului german, consiliul de supraveghere nu primește instrucțiuni de la conducerea societății pe acțiuni [a se vedea articolul 111 din Aktiengesetz (Legea privind societățile pe acțiuni, denumită în continuare „AktG”]. Potrivit constatărilor efectuate de Landgericht, este posibil ca debitorul să fi suportat și un risc privind retribuiția [a se vedea Bundesfinanzhof (Curtea Federală Fiscală, denumită în continuare „BFH”), BFHE 267, 189)].
- 6 3. Potrivit articolului 3 alineatul (1) al treilea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848, în cazul unei persoane fizice care exercită o activitate independentă sau o activitate profesională, centrul intereselor principale se presupune a fi locul principal de desfășurare a activității. „Sediu” în sensul Regulamentului 2015/848 înseamnă, potrivit articolului 2 punctul 10 din regulament, orice loc de derulare de operațiuni unde un debitor exercită în mod netranzitoriu o activitate economică care presupune mijloace umane și active.
- 7 Landgericht a constatat că, în cadrul activității sale independente de președinte al consiliului de supraveghere al unei societăți pe acțiuni din țară, debitorul nu a folosit mijloace umane și active nici în țară, nici în alt loc. Ca atare, nu a aplicat prezumția de la articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848. Această soluție nu ar fi întemeiată în drept dacă „sediu” în înțelesul Regulamentului 2015/848 nu presupune obligatoriu folosirea de mijloace umane și de active de către o persoană fizică. Activitatea independentă din țară ar determina în acest caz prezumția refragabilă că centrul intereselor principale ale debitorului se află în țară. Instanța consideră că în această situație mai trebuie să se examineze dacă debitorul a prezentat elemente de fapt, pe care

le-a dovedit în mod corespunzător, suficiente pentru răsturnarea prezumției. Landgericht ar trebui să completeze constatările în acest sens.

- 8 4. În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, cu alte cuvinte, dacă este necesar să se considere că debitorul nu are, în cadrul activității sale independente, niciun sediu în sensul articolului 2 punctul 10 din Regulamentul 2015/848, se ridică următoarea întrebare, respectiv dacă se poate prezuma, până la proba contrară, în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848, că locul în care se desfășoară activitatea independentă constituie centrul intereselor principale. În conformitate cu considerentul (28) al Regulamentului 2015/848, atunci când se stabilește dacă centrul intereselor principale ale debitorului este verificabil de către terți, ar trebui acordată o atenție deosebită creditorilor și percepției acestora privind locul în care debitorul își administrează interesele. Activitatea independentă a debitorului ca președinte al consiliului de supraveghere a fost cunoscută de terți. În schimb, creditorii nu au posibilitatea de a cunoaște unde sunt administrate activele private. În cazul unui răspuns afirmativ la a doua întrebare, s-ar prezuma în mod refragabil, de asemenea în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848, că centrul intereselor principale se află în țară. Și în acest caz, Landgericht trebuie să își completeze constatările referitoare la problema răsturnării prezumției.
- 9 5. Dacă prezumția de la articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848 nu este pertinentă ca urmare a răspunsului negativ la primele două întrebări, se ridică în final întrebarea dacă operează astfel prezumția de la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848, și anume dacă o persoană fizică care, pentru exercitarea activității sale independente sau activității sale profesionale, nu deține un sediu în sensul articolului 3 alineatul (2) al treilea paragraf din Regulamentul 2015/848, intră în noțiunea „oric[are] alt[ă] persoan[ă] fizic[ă]” de la dispoziția menționată. Faptul că această prezumție este corectă este susținut de instituirea, la al treilea și al patrulea paragraf ale alineatului (1) al articolului 3 din Regulamentul 2015/848, pentru motive legate de securitatea juridică a fiecărei persoane fizice, a prezumției care trimite la centrul intereselor principale și astfel la competența internațională a unui stat membru pentru deschiderea unei proceduri de insolvență. Între articolul 3 alineatul (1) al treilea paragraf și articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf din Regulamentul 2015/848 ar putea exista un raport gradual, cu consecința că se impune examinarea competenței internaționale pentru persoanele fizice în conformitate cu articolul 3 alineatul (1) primul paragraf din Regulamentul 2015/848 numai în cazul în care nu sunt îndeplinite condițiile prevăzute de celelalte paragrafe.
- 10 Landgericht nu a ținut seama de prezumția de la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848 și a aplicat în schimb articolul 3 alineatul (1) primul paragraf a doua teză din regulamentul. Dacă prezumția de la articolul 3 alineatul (1) al patrulea paragraf prima teză din Regulamentul 2015/848

ar fi relevantă, ar trebui să se stabilească mai întâi care a fost reședința obișnuită a debitorului la momentul prezentării cererii. Ulterior, ar fi necesar să se examineze că împrejurările de fapt care urmează să fie constatate permit concluzia răsturnării prezumției. Ordonanța Landegericht nu este temeinică nici sub acest aspect.

[omissis]

[omissis]

[omissis]

[omissis]

[omissis]

Instanțele anterioare:

Amtsgericht Charlottenburg (Tribunalul Districtual din Charlottenburg), decizia din 27.7.2021 – 36b IE 3743/20 –
Landgericht Berlin (Tribunalul Regional din Berlin), decizia din 29.6.2022 – 84 T 183/21 –

[omissis]

[omissis]

[omissis]